

כיצד אנו מוודאים שלכל האנשים בעולם תהיה גישה לתרופות?

Thomas Collin-Lefebvre*, Jayasree K. Iyer

קרן הנגישות לתרופות, אמסטרדם, הולנד

סוקרת צעירה

ROBYN
גיל: 10

תרופות חיוניות (Essential Medicines)

תרופות שלאנשים תמיד צריכה להיות גישה אליהן, בכמויות מספיקות, כדי להישאר בריאים.

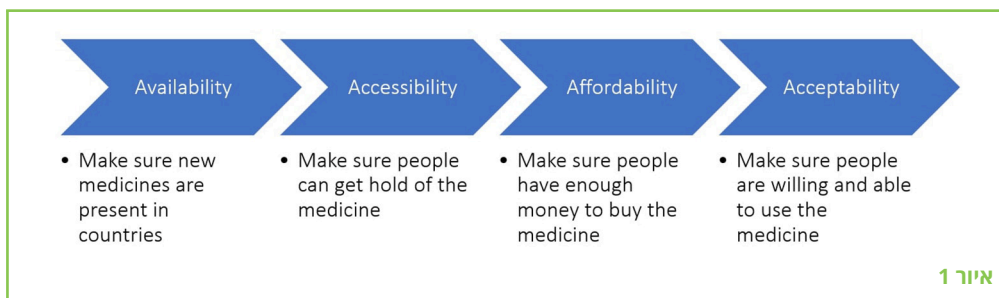
מכל האנשים שחיים על כדור הארץ כיום, ישנם כשני מיליארד בני אדם שאין להם גישה לתרופות ולחיסונים בסיסיים. מרביתם חיים במדינות מתפתחות. בעוד שפריצות הדרך המדעיות מובילות להתפתחות של תרופות חדשות לטיפול במחלות רבות או לריפויין, אלה לא מגיעות לכל מי שזקוק להן. אפילו לתרופות שידועות זמן רב קשה להגיע באזורים מסוימים בעולם! זה נקרא בעיית הגישה לתרופות. במאמר הזה אנו נסקור ארבע גישות שונות שבאמצעותן חברות תרופות יכולות לשפר את מאמציהן בנושא זה: זמינות, נגישות, נשיגות (מלשון ברות-השגה) ומקובלות.

מהו עניין הנגישות לתרופות?

גישה לתרופות חיוניות ולחיסונים היא קריטית עבור אנשים כדי שיוכלו לחיות חופשיים ממחלות. למרבה הצער, ישנם כשני מיליארד בני אדם על כדור הארץ כיום שאין להם גישה למוצרי הבריאות, ומרביתם חיים במדינות מתפתחות. המצב הזה נקרא בעיית הנגישות לתרופות, שקשור לארבעת ה-A-ים (4As): Availability (זמינות); Accessibility (נגישות); Affordability (נשיגות - ברות-השגה) ו-Acceptability (מקובלות). חוסר הגישה לתרופות אינו הוגן וגורם לכמויות אדירות של כאב וסבל. הוא גם יכול להביא אנשים למצב של עוני.

איור 1

ה-4As של גישה לתרופות. זמינות: לוודא שתרופות חדשות זמינות במדינות. נגישות: לוודא שאנשים יכולים להשיג את התרופות. נשיגות: לוודא שלאנשים יש די כסף כדי לרכוש את התרופות. מקובלות: לוודא שאנשים יכולים ומסוגלים להשתמש בתרופות.

החברות שמגלות ומייצרות תרופות, שנקראות חברות תרופות, ממלאות תפקיד חשוב בעניין הנגישות לתרופות.

כשהן מוציאות, מייצרות ומספקות את מרבית התרופות בעולם, לחברות האלה גם יש אחריות חשובה לסייע לכל האנשים לקבל גישה לתרופות, דרך ה-4As (איור 1)¹.

זמינות (AVAILABILITY)

תרופות חדשות ומוצרים מצילי חיים אחרים צריכים להיות מיוצרים במהירות וזמינים לאנשים שזקוקים להם, בכל מקום שבו הם חיים. מרבית התרופות מיוצרות על ידי חברות תרופות בסין, בהודו ובארצות הברית. אולם ללא תלות במקום שבו הן מיוצרות, חברות תרופות צריכות לוודא כי למטופלים שחיים במדינות אחרות תהיה גישה לתרופות. כדי לעשות זאת, חברות תרופות צריכות לרשום את המוצרים שלהן ולשלוח אותם למדינות שבהם הם נדרשים. אם התרופה לא רשומה במדינה, המוצר לא יכול להימכר שם. בעוד שזה נשמע תהליך קל, פחות מרבע ממוצרי התרופות שהושקו אי פעם הוגשו לרישום במרבית המדינות שזקוקות להם [1].

הסיבה לכך שתרופות רבות לא רשומות היא שמסחור הרישום כדי לעמוד בדרישות קשוחות של כל מדינה יכול להיות מטלה קשה מאוד לחברות, במיוחד מאחר שהקריטריונים משתנים ממדינה אחת לאחרת. יתרה מזו תהליך הרישום יכול לארוך זמן רב במדינות מסוימות עם מערכות בריאות לא מתקדמות. בעוד שרישום בחלק מהמדינות יכול לארוך כמה חודשים, במדינות אחרות הוא יכול לארוך שנים רבות!

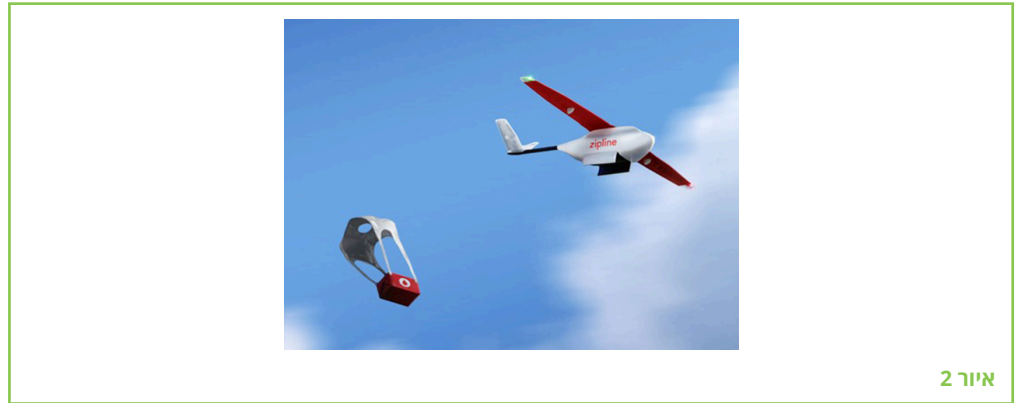
אדריאנה חיה חיים רגילים ושמחים עם שני הוריה בברזיל. לרוע המזל, יום אחד אימה אובחנה עם סרטן הכליות. המצב הפיזי שלה התדרדר במהרה, עם תסמינים שכוללים אובדן משקל, חום וכאב מתמשך בעצמות. הרופאים, שהיו מודאגים ממצבה, יכלו לספק לאימה של אדריאנה רק טיפול בינוני. הטיפול הטוב ביותר, אף על פי שהיה זמין בארצות הברית, עדיין לא נרשם בברזיל. מסיבה זו, לכל האנשים בברזיל שסובלים מסרטן הכליות אין גישה לטיפול הטוב ביותר, אף על פי שהוא זמין באזורים אחרים בעולם.

כדי שאתם ומשפחתכם תקבלו גישה לטיפול הזמין הטוב ביותר למחלה, המוצר הזה צריך ראשית להירשם במדינה שלכם. אם חברת התרופות שעומדת מאחורי התרופה של סרטן הכליות הייתה מצליחה לרשום את המוצר בברזיל, אימה של אדריאנה הייתה מקבלת את הטיפול הטוב ביותר שזמין, מה שהיה מגדיל את סיכויי ההישרדות שלה.

http://www.uhc2030.org/fileadmin/uploads/uhc2030/Documents/Key_Issues/Private_Sector/UHC2030_Private_Sector_Constituency_Joint_Statement_on_UHC_FINAL.pdf

איור 2

חלק מהחברות מפתחות שיטות חדשניות במטרה להגיע למטופלים מבוגרים, כמו למשל להשתמש ברחפנים כדי לשלוח תרופות וחיסונים חשובים!

איור 2

נגישות (ACCESSIBILITY)

אפילו אם המוצר נרשם בהצלחה, האם המטופלים יכולים לגשת אליו? במדינות מפותחות, מטופלים יכולים להסתמך על מערכת חזקה של בתי חולים, קליניקות ובתי מרקחת אשר מציעים מגוון רחב של תרופות. כדי לקבל את התרופות, אנשים יכולים לנסוע ברכב פרטי או בתחבורה ציבורית. אפילו טוב מכך, באזורים מסוימים בעולם אנשים יכולים לקבל את התרופות שלהם במשלוח עד הבית! אולם לא בכל המדינות יש מערכת בריאות חזקה.

עבור אקוואסי, שסובל **מסוכרת** וחי בכפר קטן ומרוחק בצפון גאנה, גישה לתרופה שהוא זקוק לה, אינסולין, יכולה להיות משימה קשה. הקליניקה הקרובה ביותר נמצאת במרחק של 60 קילומטרים ממנו. ללא תחבורה ציבורית או גישה לרכב, הגעה לקליניקה הקרובה ביותר יכולה להיות יקרה ולקחת זמן רב. גרוע מכך, ייתכן שהקליניקה לא תהיה מצוידת מספיק כדי לספק את הטיפול האיכותי שאקוואסי זקוק לו. המצב של אקוואסי אינו ייחודי: בסביבות 44% מאוכלוסיית גאנה חיה באזורים פראיים, נשם בתי חולים וקליניקות אינם שכיחים כמו בערים².

כדי לוודא שמטופלים מקבלים טיפולים ראויים כשהם חיים במקומות מרוחקים, כמו למשל איים או כפרים שמוקפים בג'ונגלים, חברות תרופות יכולות לפתח אסטרטגיות כמו למשל שיתופי פעולה עם חברות רחפנים, כדי לספק את התרופות שלהן (איור 2). יתרה מזו חברות תרופות יכולות לעבוד במטרה לשפר את הטיפול מבוסס-הקהילה על ידי שיפור הכישורים והביטחון של עובדי שירותי הבריאות. לדוגמה, חברות יכולות לספק הכשרה כדי ללמד את עובדי שירותי הבריאות על הדרך הטובה ביותר להשתמש בתרופה חדשה במקרה של מטופל שזקוק לה.

נשיגות - ברות-השגה (AFFORDABILITY)

אם אתם ברי מזל, אתם חיים במדינה שבה מחיר התרופות שלכם מכוסה על ידי הממשלה שלכם. אם זה המצב, זה נפלא, מאחר שלא תצטרכו להשקיע מכספכם האישי ברכישת תרופות חשובות כדי לטפל במחלות. אולם הממשלה לא מכסה את עלותן של תרופות בכל מדינה. למשל, במרבית המדינות שבהן ההכנסה בינונית או נמוכה, שמהוות את ביתם של מרבית האנשים העניים בעולם, אנשים נדרשים להשקיע את כספם כדי לקנות את התרופות שהם צריכים. ליתר דיוק, במדינות בעלות הכנסה נמוכה, עד כ-70% מהכסף שמושקע בתרופות מגיע ישירות מהאנשים שישתמשו בהן [2]. ברות-השגה נעשית, לכן, מחסום מרכזי לנגישות.

סוכרת

(Diabetes)

מחלה שבה רמות הסוכר בדם גבוהות מדי. ללא טיפול, המחלה יכולה לגרום לבעיות עיניים, לאובדן ראייה, לבעיות לב ולשבץ.

https:²

//data.worldbank.org/
indicator/SP.RUR.
TOTL.ZS?locations=
.GH

צהבת C (Hepatitis C)

מחלת כבד שנגרמת על ידי וירוס. התסמינים יכולים לנוע מחום ועד לסרטן הכבד.

ניוון שרירי עמוד השדרה (Spinal Muscular Atrophy)

מחלה גנטית שמאופיינת על ידי חולשה והתפרקות שרירים שמשמשים לתנועה.

<https://www.statnews.com/2019/06/03/is-2-1-million-too-much-for-a-drug-for-affected-parents-there-is-no-debate/>

חלאל (Halal)

מילה ערבית מהדת האיסלמית אשר מציינת אם משהו ראוי לצריכה או לא, לפי הדת הזו.

משפחתו של אדיל, שחי במרוקו, צריכה להשקיע את הכסף שלה במרבית התרופות שהם צריכים. משק הבית של אדיל מרוויח כ-500 יורו בחודש, והסכום הזה מכסה את צרכיהם הבסיסיים כמו למשל דיור, מזון וחינוך. אם אדיל יקבל פתאום זיהום כמו **צהבת C**, התרופה שנדרשת לטיפול במחלה יכולה בקלות לעלות יותר מ-500 היורו שההורים שלו מרוויחים בכל חודש [3]. אם מצב כזה יתרחש, משפחתו של אדיל תצטרך לבצע החלטות קריטיות לגבי האופן שבו הכסף שלהם מושקע, ולחסוך בהוצאות מסוימות כמו למשל מזון וחינוך, כדי לשלם על התרופה.

נשיגות (ברות-השגה) אינה בעיה רק במדינות בעלות הכנסה נמוכה. טיפול תרופתי עכשווי עבור מחלת ילדים נדירה, **ניוון שרירי עמוד השדרה**, הופיע לאחרונה בארצות הברית³ בעלות של 2.1 מיליון דולר. האם המשפחה שלכם יכולה לרכוש את התרופה הזו?

כדי לוודא ברות-השגה, חברות צריכות להעריך את יכולתם של אנשים לשלם. המחיר של תרופה לא צריך להיות זהה במקומות שונים בכדור הארץ, מאחר שלאוכלוסיות שונות יש הכנסות והוצאות שונות. דרך אחת לקבוע מחירים ברי-השגה לתרופות היא לשים לב לגורמים בכל מדינה שמשפיעים על יכולתם של אנשים לשלם, כמו למשל הכנסת משק הבית, רמת החינוך, התעסוקה, ועוד. באופן הזה, התרופות שיתומחרו לפי יכולתה של האוכלוסייה לשלם בבריטניה יהיו במחיר שונה מאשר במרוקו, כך שאנשים במרוקו יוכלו להשיג אותן ביתר קלות.

מקובלות (ACCEPTABILITY)

אף על פי שתרופה מסוימת זמינה, נגישה וברת-השגה, עדיין יכול להיות מחסום לשימוש בה: מקובלות. זה מתייחס ליכולתו של מטופל ולמוכנותו להשתמש בתרופה. ישנם כמה גורמים שיכולים להשפיע על המידה שבה תרופה מקובלת, כולל כמה קל ליטול אותה, כמו גם מה גודלה, צורתה וצבעה. דמיינו שהייתם צריכים להזריק לעצמכם תרופה בכל פעם שהיה לכם כאב ראש, או לבלוע סירופ שטעמו כמו של ברוקולי כשאתם משתעלים. האם הייתם עושים זאת או לא? ייתכן שלא! זה חלק מהכוונה של מקובלות.

עבור אמינה ומשפחתה, שחיה באינדונזיה, מנהיגים דתיים וקהילתיים הם דמויות מכובדות שיכולות להשפיע על מוכנותה של הקהילה להשתמש בתרופה מסוימת. הדת העיקרית במדינה, איסלאם, לעיתים דורשת מפריטים מסוימים להיות **"חלאל"** כתנאי לצריכתם. תווית החלאל הזו יכולה גם להידרש עבור חיסונים ותרופות אחרות, ועשויה להשפיע על מקובלות התרופה בקהילה. אם מוצר רפואי אינו חלאל, מנהיגים דתיים או קהילתיים מסוימים עשויים שלא לתמוך בו, והקהילות המקומיות עשויות להסתייג מהשימוש בו [4].

חברות תרופות מצופות להגיב לדאגות תלויות קהילה ואוכלוסייה. יש להן האחריות להבין את הפחדים או החששות של המטופלים, ולעצב את המוצרים שלהן עם המידע הזה בראשן. בעוד שזה יכול להיות תקף ליצירתן של תרופות חלאל עבור קהילות מוסלמיות, זה גם תקף להרבה מצבים וקהלים אחרים, למשל, לוודא שסירופ שיעול הוא בטעם מתוק מספיק כדי שאנשים יקחו אותו!

מסקנות

בעוד שבעיית הגישה לתרופות היא עניין שמשפיע על כולנו, אנשים שהכי מושפעים ממנה חיים במדינות בעלות הכנסה בינונית ונמוכה. זהו חוסר שוויון שלא צריך להיות מקובל, מאחר שלאנשים בכל העולם צריכה להיות גישה שווה לבריאות טובה. כאשר הן מפתחות תרופות חדשות, חברות התרופות צריכות תמיד לחשוב על ה-4As¹. לחברות האלה יש את הכוח והכסף לייצר את התרופות שלהן יותר זמינות, נגישות, ברות-השגה ומקובלות עבור האנשים שנזקקים להן. אם הן יבצעו את הפעולות שנדרשות כדי לשפר את הגישה לתרופות שלהן, אף אחד לא יוותר מאחור.

מקורות

1. Access to Medicine Foundation. 2018. *Access to Medicine Index 2018*. Access to Medicine Foundation. Available online at: <https://accesstomedicinefoundation.org/access-to-medicine-index/2018-ranking>
2. Seale, A. C., Bianchi-Jassir, F., Russell, N. J., Kohli-Lynch, M., Tann, C. J., Hall, J., et al. 2017. Estimates of the burden of group B streptococcal disease worldwide for pregnant women, stillbirths, and children. *Clin. Infect. Dis.* 65:S200–19. doi: 10.1093/cid/cix664
3. Hecht, R., Kaddar, M., Resch, S., El Kaim, J. L., Perfect, C., Sodqi, M., et al. 2019. Morocco investment case for hepatitis C: using analysis to drive the translation of political commitment to action. *J. Glob. Health Rep.* 3:e2019011. doi: 10.29392/joghr.3.e2019011
4. Padmawati, R. S., Heywood, A., Sitaresmi, M. N., Atthobari, J., MacIntyre, C. R., Soenarto, Y., et al. 2019. Religious and community leaders' acceptance of rotavirus vaccine introduction in Yogyakarta, Indonesia: a qualitative study. *BMC Public Health* 19:368. doi: 10.1186/s12889-019-6706-4

פורסם אונליין: 07 במרץ 2022

נערך על ידי: Suzanne Phelan

מנחה מדעי: Andre Luis Mazzari

ציטוט: Collin-Lefebvre T and Iyer JK (2022) כיצד אנו מוודאים שלכל האנשים בעולם תהיה גישה לתרופות? *Front. Young Minds*. doi: 10.3389/frym.2020.00035-he

תורגם והותאם: Collin-Lefebvre T and Iyer JK (2020) How Do We Make Sure Everybody in the World Has Access to Medicines? *Front. Young Minds* 8:35. doi: 10.3389/frym.2020.00035

הצהרת ניגוד אינטרסים: המחברים מצהירים כי המחקר נערך בהעדר כל קשר מסחרי או פיננסי שיכול להתפרש כניגוד אינטרסים פוטנציאלי.

COPYRIGHT © 2020 © Collin-Lefebvre and Iyer 2022. זהו מאמר בגישה פתוחה שמופץ תחת תנאי רישיון Creative Commons Attribution License (CC BY). השימוש, ההפצה או ההעתקה מותרים לשימוש בפורומים אחרים ובלבד שיינתן קרדיט למחבר(ים) המקוריים ולבעל זכויות היוצרים, ושהפרסום המקורי בעיתון זה מצוטט בהתאם למקובל באקדמיה. השימוש, ההפצה או ההעתקה אינם מותרים אם הם אינם עומדים בתנאים אלה.

סוקרת צעירה

ROBYN, גיל: 10

אני אוהבת לצייר ואוהבת עבודות אומנות. נהנית להקשיב למוזיקה ואוהבת לצאת להליכות. אני אוהבת חיות – פנדות וכלבים! אני רוצה להיות ספרית, או אומנית.

הכותבים

THOMAS COLLIN-LEFEBVRE

Thomas Collin-Lefebvre הוא חוקר תחת המנהל בפועל בקרן הגישה לתרופות. הוא תומך באסטרטגיה של הקרן, בדיאלוגים של בעלי העניין שלה, ובתוכניות המחקר. בעבר הוא עבד כעוזר באסטרטגית מחקר בקבוצת המשקיעים של הקרן. Thomas עבד בעבר כאנליסט עבור חברת תרופות קנדית גדולה, ותמך בהזדמנויות עסקיות ברחבי הגלובוס. הוא גם עבד במשרות קצרות טווח בעניינים ממשלתיים בטייוואן, כמו גם בארגון ללא מטרת רווח בבנגלדש. ל-Thomas יש תואר שני בקיימות וביזמות חברתית מ-HEC פריז, ותואר ראשון בעסקים בינלאומיים מאוניברסיטת מקגיל. *thom-cl@hotmail.com

JAYASREE K. IYER

Jayasree K. Iyer מובילה את קרן הגישה לתרופות כמנהלת בפועל. כדוברת, היא מעורבת באופן פעיל ביצירת שינוי בתעשיית התרופות. היא עבדה בממשק שבין קהילת הבריאות העולמית לבין תעשיית התרופות במשך 12 שנים. לפני שהצטרפה לקרן בשנת 2013, Jayasree הייתה אחראית ליצירה, למשא ומתן ולניהול שותפויות ציבוריות פרטיות במחקר ופיתוח בין המגזר הציבורי לבין התעשייה, עבור מחלות מדבקות ואונקולוגיה. היא עבדה עבור ארגונים לא ממשלתיים, מכונים אקדמיים וצוותי חשיבה, ויש לה תואר שני ודוקטורט מסינגפור ומבית ספר ג'ון הופקינס להיגיינה ובריאות הציבור.

מוזיאון המדע ע"ש בלומפילד ירושלים
متحف العلوم على اسم بلومفيلد القدس
Bloomfield Science Museum Jerusalem

הוצאת פרונטירז מדע לצעירים ישראל
Hebrew version provided by

THE SAGOL NETWORK